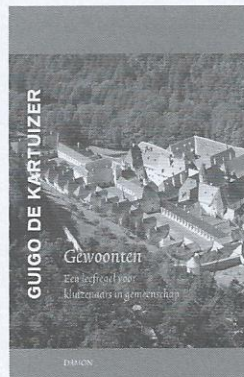

De wondere wereld van de **kartuizers**

Wellicht herinnert de lezer zich nog de film *Die große Stille* uit 2005 van de Duitse regisseur Philip Gröning. Gröning toont in deze bijzondere film het leven in het kartuizerklooster *La Grande Chartreuse* nabij Grenoble in Frankrijk. Gedurende 162 minuten wordt bijna geen enkel woord gesproken. De gezangen van de biddende monniken zijn de enige muziek. Niet alle filmrecensenten hadden begrip voor het genre, daarvan getuige de recensie in *De Standaard* van 13 september 2006, waarin bijna drie uur van hetzelfde teveel van het goede werd genoemd. Dat is niet verwonderlijk wanneer men weet dat de groene likeur van de kartuizers beter bekend is dan de kartuizers zelf. Wellicht lag de film aan de basis van een hernieuwde belangstelling voor de kartuizers. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat het in 2007 verschenen boek *Gods eenzame zwijgers. De spirituele weg van de kartuizers*, geschreven door Tim Peeters, heel succesvol was. Nu is er nog meer.

Voorliggend boek is uitgegeven in de *Serie Middeleeuwse Monastieke Teksten*. Het is dus niet zomaar een boek, maar een (tekstkritische) uitgave van een brontekst, met name de *Gewoonten van Chartreuse* van Guigo I, vijfde prior van *La Grande Chartreuse* (1109-1136). Het gewoontenboek was bedoeld voor de groepen van eremieten die leefden in gemeenschap naar het model van *La Grande Chartreuse*. De heilige Bruno (ca. 1030-1101), de stichter en grondlegger van de kartuizerorde, liet immers geen regel na voor zijn volgelingen. Die taak was weggelegd voor Guigo, de prior die de wetgever van de kartuizers wordt genoemd, precies omdat hij via de *Gewoonten van Chartreuse* een (eerste) juridische grondslag aan de kartuizers heeft gegeven. Het is precies deze tekst die nu in

Gewoonten. Een leefregel voor kluzenaars in gemeenschap

141 BLZ / € 22,90

- (SERIE MIDDELEEUWSE MONASTIEKE WERKEN)
- GUIGO DE KARTUIZER
- VERTALING TIM PEETERS EN GUERRIC AERDEN *ocso*
- INLEIDING EN ANNOTATIE TIM PEETERS
- ISBN 978 94 6036 019 0
- UITGEVERIJ DAMON, BUDEL 2011

Nederlandse vertaling voorligt, een primeur, want nooit eerder werden de *Consuetudines* als geheel vanuit het Latijn naar het Nederlands vertaald.

Het boek is aangenaam uitgegeven en heeft een logische structuur gekregen. Het is evident dat het grootste deel van het boek – een goede zeventig bladzijden – wordt ingenomen door de vertaling van de *Gewoonten van Chartreuse*. Maar de vertalers hebben zich daar niet toe beperkt. Na het voorwoord door niemand minder dan James Hogg, de hoofdredacteur van *Analecta Cartusiana*, is gekozen voor een inleiding. Misschien is de term ‘inleiding’ hier niet echt op zijn plaats: de tekst geschreven door Tim Peeters, één van de vertalers, telt een veertigtal bladzijden en biedt meer dan een loutere inleiding. Het is enerzijds een overzicht van het ontstaan en de verdere geschiedenis van de kartuizerorde (deel I), en anderzijds een duiding van de *Gewoonten van Chartreuse* (deel II). Het is het soort ‘inleiding’ dat nodig is om de kern van het boek – in dit geval de *Gewoonten van Chartreuse* – goed te kunnen begrijpen. De vertaalde tekst zelf is voorzien van een kritisch voetnotenapparaat, waarin niet alleen verwijzingen naar bronnenmateriaal zijn opgenomen maar ook kruisverwijzingen naar andere delen van de *Gewoonten van Chartreuse*, duiding bij de vertaling (zoals een verklaring voor twee of meerdere vertalingen voor eenzelfde woord in de Latijnse tekst, al naar gelang de context) of nog gewoon uitleg bij bepaalde elementen die de lezer vreemd kunnen overkomen. Op het einde van het boek zijn nog twee klassieke hulpmiddelen opgenomen: een bibliografie en registers. De bibliografie is eerder beknopt te noemen. Misschien had deze bibliografie wel iets langer gekund, hoewel een nieuwsgierige lezer op zoek naar meer hiermee al aan de slag kan. Ten slotte zijn er de registers. Er zijn er twee, namelijk een register met Bijbelcitaten en een thematisch register. Vooral het laatste register is uitermate handig en praktisch. Hoewel de lezer wordt gewaarschuwd dat het niet exhaustief is, valt het op door de aandacht voor detail. De nummers verwijzen naar de regelnummers van de *Gewoonten van Chartreuse*. Dit nauwkeurige register stelt de lezer in staat om heel snel een welbepaalde term terug te vinden in de tekst.

De vertalers en tegelijk auteurs hebben degelijk werk geleverd. Niet alleen hebben ze voor een leesbare vertaling gezorgd van een middeleeuwse tekst. De uitgave is

verrijkt met meer dan een inleiding in de kartuizerorde. Het spreekt voor zich dat de lectuur van de *Gewoonten van Chartreuse* geen licht te verteren kost is. Het vergt van de lezer enig inlevingsvermogen, niet alleen in de leefwereld van de oorspronkelijke auteur uit de vroege twaalfde eeuw, maar ook in die veeleisende wereld van de kartuizers. Met dit boek is de cirkel, die voor het grote publiek was begonnen met een bijna drie uur durende film, nu ook rond. Wellicht was dit niet zo gepland, maar het lijkt toch perfect te werken: eerst een film die een inzicht biedt in de wereld van de kartuizers, vervolgens een boek over de spiritualiteit van de orde (2007) en nu *back to basics* met de vertaling en een kritische uitgave van de basistekst van de kartuizers, namelijk de *Gewoonten van Chartreuse*. Kortom, voor wie zich wil verdiepen in de kartuizers is dit boek een absolute must. Maar ook voor de mens die even weg wil uit de jachtige wereld van vandaag kan de absolute eenvoud van de regel en het leven van de kartuizers een ware verademing zijn, ten minste, wanneer men zich niet laat afschrikken door wat op het eerste zicht ontberingen lijken.

KURT MARTENS

**Associate Professor, School of Canon Law
The Catholic University of America, Washington D.C.**